

תשובה בענין מחיצה בביהכ"נ

מאת הרב אליהו גוטמאכר, זצ"ל

[מתוך ספר זכרון שלמה להרה"ג שלמה ביגלאייזן, לובלין תרצ"ג, ע' ע"ב]

כנשאלתי עוד שנבנה שם בבית הכנסת מחיצה המפסקת בין עזרת אנשים לנשים שתהי' גבוהה רק ת"י צאלל, אשר אפשר בקל להיות נראות מהנשים בעזרת האנשים מהחזה ולמעלה, ונסתפקתם במה דאיתא באו"ח סי' ע"ה חלוקי דינים בזה.

אודיע מתחלה לפי שיטתכם דאין בזה שום היתר כי השערות הגלויות הוי ערוה, ומש"כ הרמ"א היתר במה שרגילין לצאת מחוץ לצמתן היתר מועט הוא שאין זה מנהג נשים יריאות ושלימות רק מנהג פרוצות (ואינו דומה לאטלאי) ואפשר שם נתפשט להיתר, אך גם אם נניח מזה ולומר תירוץ דחוק ורחוק בזה מה יש לענות במה שיוצאות פרועי קדל ובאשת חבירו אף פחות מטפח הוי ערוה, וכ' המג"א ריש סי' ע"ה דגם מכסה דק כיון שהבשר נראה מתוכה אסור, ומה שהש"ע בסעי' ו' כתב שיש היתר בעצימת עינים פליגו עליו להלכה למעשה הט"ז ומג"א והאלי' רבה אשר מפיהם אנו חייק, וגם הפר"ח הביא חבילות ראיות דלא מהני עצימת עין, ואם בהחזרת פנים הלא מבואר בט"ז סוף הסימן שאין תקנה רק להפוך כל גופו לצד השני, ואם נבוא לומר דכל זה הוא אם אינן ברשות אחרת אבל כיון שהן מעזרת נשים למעלה כדין המבואר בסי' ע"ט סעיף ב' היתה במקום גבוה עשרה טפחים או נמוך עשרה — וכתב המג"א והוא רחב ארבע — מותר אלא בערוה לא מהני זה משום לא יראה בך ערות דבר וגו' פועל אפשר עצימת עין, ואם העזרת נשים היא ג"כ למטה מהני מחיצה גבוהה עשרה טפחים להיות כבית אחר, דאיתא שם דמותר והכא אפשר מהני עצימת עין, אמנם אין לסמוך על היתר זה שהוא ספק גדול בדין, וגם המשבצות בסוף הסימן הי' נבוך בזה ולא החליט היתר לגמרי. כל זה כתבתי רק לפי דעת השופטים שם להורות הוראה לפי הש"ע בסי' ע"ה, אבל הוי ואבוי על הוראה כזו למצוא היתר במה שיש להוציא מהש"ע

דסי' ע"ה מה שאינו מספיק כלל אף אם הי' היתר גמור שם, דהש"ע בכל דיניו מיירי רק אם במקרה בא דבר כזה לבני אדם שיש לו לקרות ק"ש מה יעשה אם יקרא או לא, אבל לעשות חק קבוע באופן זה לכתחלה לעשות בביהכנ"ס לתת מקום ליצר הרע במקום קדוש ודאי אסור. ויש פנים לזה כאלו הי' בעל הוראה לומד ביו"ד בכמה מקומות דצונן אינו אוסר, או כלי שני כפי תנאים שבה דאינו אוסר, וכשיש ששים כנגד האיסור המאכל מותר ויורה שיש להחזיק כף בין לבשר בין לחלב ויאכל בו מן הטעליר שהוא כלי שני כיון שניתן מן הקערה שאין אסור ואשר שצריך הדחה הלא מי אינו מדיח סכינים וכפות אחר כל סעודה, וגם יכול לתת מעט חלב לבשר, ובעוד שלא ילמוד הדין בסי' צ"ט ושאר דוכתי דאין מבטלין איסור לכתחלה כדרכי הבעלי מורים בזמן הזה שלומדים רק לסירוגין בקיצור נמרץ ומורים, יתירו לכתחלה ויאמרו ראה כך כתב בש"ע או בחכמת אדם דמותר. כך הוא הדבר הזה, דאיתא בש"ע שמותר ואם שאין רשאי לראות יעצים עיניו, וכאן הוא עוד גרוע הלא איתא בגמ' במקומו בדף כ"ד ע"א בברכות אמר ר' יצחק טפח באשה ערוה ופריך למאי אילימא לאסתכלי בה והא אמר רב ששת למה מנה הכתוב תכשיטין שבחוץ עם תכשיטין שבפנים לומר לך כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאלו מסתכל במקום התורף אלא באשתו ולק"ש, אם נטמאו העינים בראיות כאלו בכנס' שאינה לשם שמים וכי חלילה יהי' כזאת ג"כ להסתכל בפני נשים בכנסיה שהיא לשם שמים. שומו שמים על זאת, ראו מה דאיתא בע"ז דף כ' ע"א כתיב ונשמרת מכל דבר רע שלא יסתכל אדם באשה נאה ואפילו פנוי' ובאשת איש אפילו מכוורת ולא בבגדי צבעונין של אשה, אמר רב יהודא אמר שמואל אפילו שטוחין ע"ג הכותל אם מכיר האשה וכן פסק הרמב"ם להלכה בפ' כ"א מאסורי ביאה ובש"ע אה"ע סי' כ"א, מעתה מה תענו בראותם שם הנשים מלובשין בכובעין וצניפים ותכשיטים בביהכנ"ס בעומדים בבית ה'.

היתכן יעלה אדם להוציא ס"ת ויחזיר פניו בעמדו בגובה לפני ארון הקודש ותחזינה עיניו בנשים ויבא למחשבה זרה עם הספר תורה בידו דכתיב בה כריתות ומיתות ב"ד על עריות, הכהנים יעלו לדוכן ויעמדו לצד הביהכ"נ ותבא לעיניהם טומאת עריות, ואם יעצימו עין ושלא יגביהו עיניהם יען שייראו פן יפגעו עיניהם לראות בנשים, נוכחה בא גודל המכשלה הזאת בעצמה, דאדרבא עי"ז יבואו למחשבה בנשים ויטמאו מחשבתם בעת שצריך קדושה יתירה ולקיים מה דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים שדרשו חז"ל יומא ד' ל"ט אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעוה"ז מקדשין אותו לעוה"ב, ובמחשבה כזו שמעצים עיניו יען שעומדות סביבו בכל מקום שיפנה

תמונות נשים ומלבושיהן נתקיים מה דכתיב ולא תטמאו בהם ונטמתם בם אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה, מלמטה מטמאין אותו מלמעלה, בעוה"ז מטמאין אותו לעוה"ב, מה יש יותר מבעמדנו על הא דאיתא בסוכה דף ג"ב קרא אשכחו ודרשו, וספדה הארץ משפחות משפחות לבד משפחת בית דוד לבד ונשיהם לבד; אמרו, והלא דברים ק"ו ומה לעתיד לבא שעוסקין בהספד ואין יצר הרע שולט בהם אמרה תורה אנשים לבד ונשים לבד עכשיו שעוסקין בשמחה ויצר הרע שולט בהם על אחת כמה וכמה ע"כ בגמ'. ואם הם אמרו כך אשר לא הלכו הנשים פרועי ראש ופרועי קדל מה יהי' עתה, וכי לא יהי' זאת שירמזו אנשים להם ויסתכלו בהן ויהי' בית אשר יאמר ה' מי בקש זאת מידכם רמוס חצירי חדשיכם ומועדיכם שגאה נפשי ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם, תמורת עצימת עיני הכהנים יעצים ה' עיניו מברכתם.

נדרשתי לפני הרבה שנים מאת איש חרד לדבר ה' שהי' דר אז בעיר קארגע כי אכתב להרב ז"ל עבור דבר זה עצמו שעשו גדר קטן ופירצה גדולה בביהכנ"ס שלהם לפני הנשים ועשיתי זאת בחיבה גדולה להרב זצ"ל והוא פנה לעצת אשתו שפיחדה אותו מלהיות עומד בגדם, ומה הי' הסוף הפגיע ה' בו עון כולם כדברי חכמינו ז"ל שהצדיק נתפס בעון הדור וסביביו נשערה מאד מדוע לא לחם מלחמת ה', ובאותו הקיץ שנגמר בנין ביהכנ"ס בעמדו לדרשה לפני הארון הקודש בשבת שובה מת שם במיתה משונה ל"ע פתאום ונשאוהו מלפני הארון הקודש מת. גודל צדקתו גרם לו זאת שלא יהי' דורש בביהכנ"ס כזה.

לכן אחי אל תרעו ואל תבגדו בה' ישמעו אזניכם מה שאתם מוציאים בפיהם אשר צריכים להשמיע לאזנכם באמרכם ואהבת וגו' בכל לבבך ובכל נפשך, מה זאת שישכם יראים שיפחתו פרנסתכם או ימעטו כבודכם. צעקו אל הנשים שתהיין נשמרות לנפשותן שלא ילכו כלל לבית הכנסת כזה. הנשים תשמענה אם רק תעשו זאת מכאב לב כאילו היו באים לקחת פרנסתכם; ותראו שיהי' ה' עמכם. עלי מוטל להתרות בכם כזאת, בכם ובכל העדה אנשים ונשים וטף כי אני הוא הסמוך יותר משאר הרבנים לקהלתכם, הלא דבר קטן הוא שישאר כמו שהוא עתה רק יעמידו בהקצות עמודים וקורה עליהם ובאמצע יעשו סריגה ולתלות יריעות עליהם.

ואם כי בעוה"ז נעשה פירצה במה שביטלו אלמעמער דהוא איסור גדול וכל עירות שעושין כן לא יהי' להם מענה בקרבם למשפט ע"ז, עכ"פ בכל מה דאפשר לתקן מה שגורם להחליף העיקר הנרצה בבית הכנסת החיוב לתקן.